

der gelber Blüthe, AK. 2, 4, 3, 44. TRIK. 2, 4, 18. H. 1146. MBh. 3, 11572. 13, 2359. R. 1, 17, 35. 3, 17, 11. Suçr. 1, 103, 12. 171, 7. 2, 286, 2. Hit. 17, 22. Bhāg. P. 3, 15, 19. LALIT. 201 u. s. w. n. die Blüthe Suçr. 1, 223, 21. MBh. 4, 261. Śāh. D. 41, 14. चम्पकदामगौरी MBh. 13, 668. Kāurap. 1. — 2) m. ein best. Parfum VARĀH. Bṛh. S. 76, 13. — 3) m. ein best. Theil der Brodfrucht (पनसफलकोपिकदेशावयव) ÇKDr. Vgl. चम्पकालु u. s. w. — 4) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. No. 964. RĀGA-TAR. 7, 1120. 1179. 1600. °प्रभु N. pr. des Vaters des Kalhaṇa RĀGA-TAR. in den Unterschr. LIA. II, 18. — 5) N. pr. eines Landes SCHIEFNER, Lebensb. 245 (15). Vjūtp. 102. — 6) f. या N. pr. einer Stadt: चम्पकाभिधानायो नगर्याम् Hit. 27, 10. Verz. d. B. H. 114, 2. Vgl. चम्पा, चम्पकवती. — 7) n. die Frucht von einer Art Pisang (कदलीफलविशेष, vulg. चौपाकला) RĀGA. im ÇKDr.

चम्पकगन्ध (च° + गन्ध) n. eine Art Weihrauch VARĀH. Bṛh. S. 76, 12. °गन्धि oder °गन्धिन् v. 1.

चम्पकचतुर्दशी (च° + च°) f. Bez. eines Festtages, des 14ten Tages in der lichten Hälfte des Monats Ġjaishṭha, As. Res. III, 283.

चम्पकमाला (च° + माला) f. Name eines Metrums (4 Mal — — — —, — — — —) ÇRUT. 16. COLEBR. Misc. Ess. II, 159 (V, 6).

चम्पकरम्भा (च° + क°) f. eine Art Pisang (मुवर्णकदली) RĀGA. im ÇKDr.

चम्पकवती (von चम्पक) f. N. pr. eines Waldes in Magadha Hit. 17, 13 (v. 1. °कावती, °कावली). einer Stadt 27, 10, v. 1. Nach P. 6, 3, 119 wäre चम्पकावती die richtige Form.

चम्पकारण्य (च° + अरण्य) n. Kāmpaka-Wald, N. pr. eines Wallfahrtsortes MBh. 3, 8111.

चम्पकालु m. der Brodfruchtbaum Bhūrip. im ÇKDr. — Vgl. चम्पकोत्त्व, चम्पालु, चम्पक 3.

चम्पकावती f. und चम्पकावली (च° + आवली) f. s. u. चम्पकवती.

चम्पकुन्द (च° + कुन्द) m. ein best. Fisch (vulg. चौदकुडा) RĀGA. im ÇKDr.

चम्पकोत्त्व (च° + उत्त्व) m. der Brodfruchtbaum TRIK. 2, 4, 16. चम्पकोष (च° + कोष) ÇKDr. und WILS. nach ders. Aut. — Vgl. चम्पकालु, चम्पालु.

चम्पालु m. dass. ÇABDAR. im ÇKDr.

चम्पावती f. N. pr. einer Stadt, = चम्पा ÇABDAR. im ÇKDr. Vgl. LIA. I, 51.

चम्पू f. eine Gattung rednerischer Composition, Verse (पद्य) mit Prosa (गद्य) gemischt COLEBR. Misc. Ess. I, 103. 135. TRIK. 3, 2, 22. चम्पूरामायण (sic) von LAKSHMAṆA-KAVI und चम्पूरारत von ANANTA-BHATTA-KAVI; beide zu Pūṇa gedruckt 1852. — Vgl. गङ्गा°, नल°, चन्द्रशेखरचम्पू-बन्ध.

चम्पोपललित s. u. चम्पा (चम्प).

चम्बू, चैम्बति gehen Vop. in Dhātup. 11, 35.

चिन्नेषु f. nach Śāh. so v. a. चमसेष्वस्थिता इषः. एष प्र पूर्वीरिव तस्य चिन्नेषो ऽप्यो न योषामुदयंस्त भूर्वर्णिः RV. 1, 56, 1.

चन्नीर्ष adj. nach Śāh. so v. a. चम्बामवस्थितः. चन्नीषो न शर्वसा पाञ्च-जन्त्यः RV. 1, 100, 12.

चय, चैयते gehen Dhātup. 14, 5. — Vgl. 3. चि.

1. चैय (von 1. चि) m. P. 3, 3, 56, Sch. gaṇa वृषादि zu 6, 1, 203. 1) aufgeschichtetes Holz: यज्ञोश्च सचयानलान् HARIV. 2161. — 2) Aufwurf von Erde, Wall AK. 2, 2, 2. H. 980. MED. j. 20. (प्राकारिण) चयादृलकशोभिना MBh. 3, 11699. (पुरी) चयादृलककेयूर HARIV. 3098. 6333. प्राकारिण — चयमूर्ध्नि निविष्टेन 8947. वप्रेः श्वेतचयाकारैः R. 5, 9, 15. (पुरी) योक्तव्या चेष्टकाचयैः HARIV. 5263. (निवेशाः) बरुपाप्रचयाः R. 2, 80, 18. पाषाणचय-निबद्धे कूपे PAÑKAT. 211, 5. Nach H. an. = प्राकार und पीठ (daher die Bed. Stuhl, Sitz bei Wilson), aber offenbar haben beide Wörter in dem Wörterbuch, welches H. an. zu Grunde lag, nur eine Bed. bezeichnet, wie auch H. 980 चय durch प्राकारस्य पीठम्: Unterlage einer Mauer erklärt wird. — 3) Haufe, Menge, Masse AK. 2, 3, 40. H. 1411. H. an. MED. (समूह und समाहृति). अस्थि° MĀRK. P. 21, 86. अङ्गि° MBh. 3, 16426. नीलाश्वमचयसंघातैः HARIV. 5364. तुषार° R. 4, 44, 59. कुसुम° Glt. 11, 16. नीलाश्व° MBh. 3, 15836. R. 1, 28, 25. Glt. 7, 23. नीलाञ्जन° HARIV. 3640. R. 4, 39, 21. 6, 20, 11. 15. 78, 9. कचानाम् BHARTṚ. 1, 5. चमरी° Çiç. 4, 60. धमर° Glt. 12, 21. Kāurap. 34. अङ्गुलि° die Finger VARĀH. Bṛh. S. 50, 8. 25. नाम्नाम् MBh. 13, 1126. भोग° 5, 743. तितुवस्तचयो वाक्यम् AK. 1, 1, 5, 3. In der Med. Anhäufung, Ueberfülle (der Dosha, s. संचय) Suçr. 1, 3, 8. 79, 15. 287, 14. 2, 372, 5. रथ्यचय ein Gespann Pferde DAÇAK. 8, 5. — 4) the more or augment by which each term increases, the common increase or difference of the terms COLEBR. Alg. 52. — Vgl. अग्निचय.

2. चय (von 3. चि) adj. rächend, strafend in शृणोचय und वृत्तचय.

चैयक adj. = चये कुशलः gaṇa आकर्षादि zu P. 5, 2, 64.

चैयन (von 1. चि) n. das Schichten (des Holzstosses u. s. w.) AV. 18, 4, 37. ÇAT. Br. 9, 3, 2, 11. 10, 2, 5, 1. KĀTJ. ÇR. 16, 6, 14. — 2) das aufgeschichtete Holz u. s. w.: क्रुतो ऽग्निश्चयेन यथैव DRAUP. 2, 7. येन भागीरथो गङ्गा चयनैः काञ्चनैश्चिता MBh. 7, 2249. शुभ्रमे चयनं तत्र दत्तस्येव प्रजापतेः 14, 2634. 2633. — Vgl. अग्निचयन.

चयनीय (wie eben) adj. einzusammeln: पुण्यम् Vop. 26, 3.

चर, चैरति (ep. auch med.) Dhātup. 13, 51. चचार, चचर्य (Bhāg. P. 4, 28, 52), चरे (Bhāg. P. 3, 1, 19); चरिष्यति, °ते; अचारीत्, (परि) चचारीत् (KHAND. Up. 4, 10, 2); चरित्वा, चर्वा (MBh. 3, 3790), चीर्त्वा (MBh. 13, 495); चरितुम् (ÇAT. Br. 2, 4, 2, 6. MBh. 1, 17 14. 3, 10068. R. 2, 21, 23), चर्तुम् MBh. 3, 10069. 13529. 13, 5612. R. 3, 14, 15. Bhāg. P. 5, 2, 15), चरैद्यै, चैरितवे, चैरसे; चरित (s. auch bes.), चीर्ण (s. auch bes.). 1) sich regen, — bewegen, umherstreichen, gehen, fahren, wandern; von Menschen, Vieh, Wasser, Schiffen, Gestirnen u. s. w.: य आस्ते यश्च चरति RV. 7, 55, 6. 1, 113, 5. यस्तिष्ठति चरति AV. 4, 16, 2. 7, 108, 2. देवानां स्पश इह ये चरति RV. 10, 10, 8. चरति यत्र्यस्तस्युरापः 5, 47, 5. नावः 6, 38, 3. AV. 5, 4, 4. (दिव्युत्) ह्मया चरति RV. 7, 46, 3. 9, 41, 3. आपो आनिमिषं चरन्तीः 1, 24, 6. 61, 12. वयसि (अतर्त्तने) AV. 11, 10, 8. मृगाः (वने) 12, 1, 49. गार्वाः RV. 10, 27, 8. AV. 12, 4, 27. पद्विद्वपाचरं मर्त्येषु RV. 10, 95, 16. सूर्याचन्द्रमसोभितं चर-तो वितर्तुर्म 1, 102, 2. अधानम् 113, 3. चरत्यतत्र 3, 34, 8. चरत् ध्रुवम् 10, 3, 3. (वायुः) यो देवानां चरसि प्राणयेन VS. 11, 39. ऊर्ध्वभिश्च तिरश्चीभिश्च विद्युर्दिमहाक्रदाश्चरति KHAND. Up. 7, 11, 1. ग्रामेण चचार ÇAT. Br. 4, 1, 5, 2. किमर्थमचारी 14, 6, 10, 1. येनैवार्धेन पुरुषश्चरेत्तं देव वेदत् KHAND. Up.